

Утвърдил:

Директор:.....

/ Гергана Недялкова

Заповед № 42/ 16.09.2021 г.

МЕХАНИЗЪМ
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ
В ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ „ Христо Ботев”
с. Семчиново

Разработен, съгласно Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г. на Министъра на образованието и науката, и утвърден със Заповед № 42/ 16.09.2021 г. на Директора

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ

Насилието между учениците в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на тези, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Българската дума, която отговаря най-точно на явлението е „тормоз“ (“bullying”).

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

Проявите на тормоз в училище най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физически тормоз** - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;
- **Вербален тормоз** - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;
- **Психичен тормоз** - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;
- **Социален тормоз** - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.
- **Виртуален тормоз** - обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook; разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават; снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

Според чл. 7 ал. 1 и ал. 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

II. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В ОУ „Христо Ботев”с.Семчиново

1. Осъзнаване и оценка на проблема.

1.1. Оценката на тормоза в училище се организира от ръководството със съдействието на **Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция** в началото на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз, участниците в тормоза и местата, където най-често се случва.

1.2. Провежда се чрез анкета от класните ръководители в началото на учебната година .

1.3. Резултатите се обработват в десетдневен срок от училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция.

1.4. След обобщаване на резултатите от изследването, класните ръководители запознават педагогическия персонал на училището с оценката на проблема на Педагогически съвет.

1.5. На базата на извършената оценка се изготвя план за противодействие на училищния тормоз от Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция, който се актуализира всяка година до края на месец октомври.

2. Дейности за предотвратяване на училищния тормоз.

2.1. Дейности на ниво клас/класна стая

2.1.1. С цел създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза:

- в час на класа класният ръководител запознава учениците със същността и видовете тормоз между учениците;
- в часа на класа всеки класен ръководител използва формите на групова работа, дискусия, решаване на казус, споделяне на опит за разясняване на проблема;

2.1.2. Класните ръководители провеждат разговори с родителите в индивидуални или групови срещи за това какво е тормоз, в какви форми се среща в училище и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чувства унижен или заплашен. Запознават родителите с оценката на тормоза в училище и препоръките към тях.

2.1.3. Всяка паралелка заедно с класния ръководител изработва общи правила на поведение в училище. Класният ръководител, заедно с учениците изработва процедура, описваща мерките в случай на нарушаване на правилата.

2.2. Дейности на ниво училище

2.2.1. Със заповед №710 / 01.09.2021 г. на Директора на училището, е създадена Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция, която да планира, проследява и координира усилията за справяне с училищния тормоз.

Състав на училищната комисия: Председател – Гергана Недялкова -директор, и членове: Спаска Попова – ст. учител по БЕЛ, Ивелина Андонова –учител по практика

2.2.2. Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция изготвя единен механизъм с ясно разписани отговорности, за предотвратяване и реагиране при проява на тормоз и насилие в училище.

2.2.3. Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция, съвместно с представители на Ученическия съвет, разработва предложения за промени в ПДУ, като към проявите на насилие се добави и понятието „тормоз“.

2.2.4. Запознаване на училищната общност и родителите със Заповед РД09-611/11.05.2012 г. на Министъра на МОН, с оценката на тормоза в училище и с настоящия „Механизъм за противодействие на тормоза в ОУ „Христо Ботев“.

2.2.5. Подобряване на системата на дежурство с оглед на това да бъдат обхванати местата в училище, където при етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз.

2.2.6. Организиране и провеждане на подкрепящо обучение на класните ръководители и учители на тема: „Какво представлява тормозът, разпознаваме ли го, какво можем и искаме да направим и как да го направим“.

2.2.7. Стимулиране на учениците да съобщават за случаи на тормоз при гарантиране на конфиденциалността.

2.3. Дейности на ниво общност

2.3.1. Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция, съгласувано с директора на училището осигурява реални партньорства с външни за училището организации, служби и специалисти:

- Дирекция "Социално подпомагане" - Отдел „Закрила на детето“
- Общинска комисия за БППМН –
- МВР – Детска педагогическа стая –
- „Център за превенция на насилието и престъпността“;

III. ДЕЙСТВИЯ ЗА СПРАВЯНЕ С УСТАНОВЕН УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ В ОУ „Христо Ботев“.

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от *учителите*, а някои от *самите деца*. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на учениците, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват.

Ако се касае просто за „приятелска игра“ учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят.

Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат следните действия.

Прекратяване на ситуация на тормоз. Задължение на всеки учител/служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел, като:

- В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно;
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията;
- Важно е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

1. Реакции спрямо ученика, упражнил тормоз.

1.1. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи „подходът за възстановяване на щетата“. Той се прилага от класният ръководител.

- Учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, показва ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че хората правят грешки, които следва да бъдат поправени, без да се налагат наказания;
- Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си. С това негово решение трябва да се съгласи и потърпевшият от тормоза ученик;
- Класният ръководител изслушва ученика, упражнил тормоза в отсъствието на потърпевшия ученик;
- След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на учениците и дава обратна връзка;
- Класният ръководител може да потърси съдействие и от другите учители и от педагогическият съветник, който също може да подпомогне работата на учителя като наблюдава ученика във взаимоотношенията му с другите ученици и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост.

1.2. При повтаряне на едни и същи нарушения на правилата се прилага подходът за възстановяване на щетата, уведомяване на класния ръководител и Училищната комисия за превенция на ученици жертви на

*насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция , като се съставя **протокол за тормоз**.*

- Класният ръководител уведомява родителите за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
- Разговорът се провежда в партньорски взаимоотношения, като се предоставя отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другия ученик от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- Учителят насочва родителите за консултация с педагогическия съветник.

*1.3. При **много сериозно ниво на тормоз** – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на ученика-жертва, така и на ученика-извършител се уведомява Дирекция социално подпомагане – Отдел за защита на детето, Държавната агенция за закрила на детето или МВР.*

- Учителят или служителят, станал свидетел на подобен тормоз, ако не може да се справи сам е длъжен да потърси помощ от охраната в гимназията, дежурния екип или други лица, намиращи се в района на инцидента;
- След прекратяване на физическия контакт между лицата, свидетелят на тормоза уведомява директора на училището и регистрира ситуацията на насилие като попълва заявка за извършване на консултативна и превантивна дейност в ситуация на насилие до Председателя на Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция;
- Директорът свиква Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция и уведомява отдела за „Закрила на детето” по местоживееене, местната комисия за БППМН, РИО и полицията;
- Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция обсъжда ситуацията на свое работно заседание и съставя протокол за тормоз, уведомява класния ръководител и родителите на учениците като ги насочва към местната комисия за БППМН и полицията, ОЗД и общината по силата на координационния механизъм.

2. Реакции спрямо ученика, който е обект на тормоз

Работата с ученици, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Класният ръководител говори с ученика, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило;
- Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- Класният ръководител наблюдава ученика в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

3. Реакции спрямо наблюдателите

- Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита правилата за поведение в училището. От останалите очаква да направят същото, ако се случи в бъдещето;
- Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо учениците, станали обект на тормоз.

IV. УЧИЛИЩНА СИСТЕМА ЗА НАСОЧВАНЕ КЪМ ДРУГИ СЛУЖБИ

1. Регистриране на ситуации на тормоз.

- Създава се единен регистър за описване на ситуации на училищен тормоз;
- Всяка ситуация на тормоз се описва в заявка до председателя на училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризисна интервенция от учители/служителя, който я е наблюдавал с цел проследяване развитието на случая във времето и планиране на подходяща интервенция;
- Заявката съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети;
- Регистърът се съхранява в учителската стая
- Класните ръководители следят вписаните в регистъра случаи и предприемат необходимите мерки за взаимодействие с учителите и родителите .

2. Насочване към други служби.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживееене.

Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето” по местоживееене и отдела за „Закрила на детето”, на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.